

5302.01 - Ekonometriya; iqtisadi statistika ixtisası üzrə qəbul imtahanı
SUALLARI

1. İqtisadiyyat elminin predmeti və tədqiqat üsulları
2. Mikroiqtisadiyyatın mahiyyəti və əsas anlayışları
3. Makroiqtisadiyyatın mahiyyəti və əsas makroiqtisadi göstəricilər
4. İqtisadi artım modelləri. Biramilli və çoxamilli modellər
5. Mikroiqtisadi və makroiqtisadi modellər
6. Şəxsi istehlak nəzəriyyəsi
7. İstehsal funksiyaları və onların xarakteristikaları
8. İstehlak funksiyaları. Multiplikator və akselerator
9. Xalis ixrac funksiyası. Xarici ticarət multiplikatoru
10. İqtisadi tədqiqatlarda riyazi üsullar və modellərin tətbiqinin inkişaf tarixi
11. İqtisadi-riyazi üsul və modellərin təsnifatı
12. İqtisadi-riyazi modellərin əsas parametrləri. Endogen və ekzogen parametrlər
13. Məlumatların növləri və ölçü sistemləri
14. Oyunlar nəzəriyyəsi haqqında ümumi anlayış
15. Matris oyunları: Ödəniş matrisi, oyunun aşağı və yuxarı qiyməti, optimal strategiya və həll
16. Matris oyunların həndəsi həlli
17. Matris oyunları ilə xətti proqramlaşdırma arasında əlaqə
18. Matris oyunlarına gətirilən iqtisadi məsələlər
19. Ehtimal nəzəriyyəsinin əsas anlayışları: sınaq (eksperiment), təsadüf hadisə, ehtimal, seçmənin fəzası (Anakütlə), təsadüf kəmiyyət, təsadüf kəmiyyətin paylanması
20. Ehtimal və onun hesablanması. Əsas ehtimal qaydaları
21. Uyuşan və uyuşmayan hadisələr: Hadisələrin cəmi ehtimalı. Şərti ehtimal
22. Tam ehtimal. Bayes düsturu
23. Diskret ehtimal paylanmaları. Binomial paylanma və onun asimtotik düsturları. Muavr-Laplas düsturu
24. Diskret ehtimal paylanmaları. Puasson düsturu və Puasson paylanması
25. Kəsilməz ehtimal paylanmaları. Normal paylanma. Standart normal paylanma
26. Sahələrarası balans modelləri haqqında ümumi anlayış. “Xərclər-buraxılış” modeli
27. “Xərclər-buraxılış” modelinin qoşması: Tarazlı qiymətlər modeli
28. Reqresiya tənliyinin parametrlərinin qiymətləndirilməsi. Ən kiçik kvadratlar üsulu
29. Reqresiya asılılığının keyfiyyətinin ölçülməsi. Determinasiya əmsalı
30. Düz (birbaşa), dolaylı və tam xərclər əmsalları və onların hesablanması üsulları

31. Kovariasiya, korelyasiya və korelyasiya əmsalı
32. Orta kəmiyyətlər. Dispersiya və standart kənarlaşma
33. Xətti proqramlaşdırma məsələsi
34. Təsadüfə kəmiyyətlərin ədədi xarakteristikaları: Riyazi gözləmə, dispersiya və standart kənarlaşma
35. Böyük ədədlər qanunu
36. Bir neçə izahedici dəyişənin birgə təsirinin əhəmiyyətliliyinin yoxlanılması. F test
37. Modelin funksional formasının seçilməsi: Box – Cox testi və MWD test
38. Multikollenarlıq probleminin mahiyyəti. Multikollenarlığın tipləri.
Multikollenarlığın qiymətləndirmədə yaratdığı problem
39. Multikollenarlığın aşkar edilməsi: Variansın genişlənməsi faktoru (VGF) metodu
40. Anakütlə parametrlərinin qiymətləndirilməsi. Nöqtəvi və interval qiymətləndirilməsi
41. Anakütlə ədədi ortası üçün inamlı intervalların tapılması (anakütlənin standart kənarlaşması məlum və naməlum olduqda)
42. Heteroskedastikliyin mahiyyəti. Heteroskedastikliyi yaradan səbəblər.
Heteroskedastiklik problemi nəyə səbəb olur?
43. Heteroskedastikliyin aşkarlanması testləri (Park, Breusch–Pagan–Godfrey, White testləri)
44. Heteroskedastiklik probleminin aradan qaldırılması
45. Studentin t-paylanması
46. Hipotez testləri (ədədi orta və dispersiya məlum və naməlum olduqda)
47. Hipotezlərin yoxlanması. I və II tip səhvlər
48. Avtokorelyasiyanın mahiyyəti. Avtokorelyasiya problemini yaradan səbəblər
49. Avtokorelyasiya nəyə səbəb olur? Avtokorelyasiyanın aşkar edilməsi. “Durbin–Watson” testi
50. χ^2 (xi kvadratı) paylanması və kriteriyası
51. F- paylanma və F-test
52. Fiktiv dəyişən tələsi (ing: dummy variable trap) nədir və qiymətləndirmədə hansı problemi yaradır?
53. Milli hesablar sistemi və onun əsas göstəriciləri
54. Sosial bərabərsizlik və onun ölçülməsi. Lorens əyrisi. Cini əmsalı
55. İzahedici dəyişənləri fiktiv dəyişənlər (ing: dummy variable) olan bir reqressiya modeli yazın. Fiktiv dəyişənin xüsusiyyətlərin izah edin.
56. $Y_i = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_i + \hat{\varepsilon}_i$ reqressiya modeli üçün $\bar{Y} = \bar{Y}$ olduğunu göstərin.

57. $\hat{\beta}_0$ və $\hat{\beta}_1$ parametrlərinin meyilsizliyi nə deməkdir. Fikrinizi əsaslandırın.
58. $\hat{\beta}_0$ əsasında β_0 parametri hipotez testini həyata keçirmək üçün interval metodunu izah edin.
59. $Y_i = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_i + \hat{\varepsilon}_i$ reqresiya modeli üçün $\hat{y}_i = \hat{\beta}_1 x_i$ olduğunu göstərin. Burada,
 $Y_i - \bar{Y} = y_i$ və $X_i - \bar{X} = x_i$
60. $Y_i = \beta_0 + \beta_1 \ln(X_i) + \varepsilon_i$ şəklində verilmiş model üzrə aşağıdakı suallara cavab verin:
- izahedici dəyişənin (X) bir vahid artması şərtində asılı dəyişən (Y) dəyişməsinə vahidlə izah edin.
 - izahedici dəyişənin (X) bir faiz artması şərtində asılı dəyişən (Y) dəyişməsinə faizlə izah edin.

Tövsiyə olunan ədəbiyyat siyahısı

1. “Azərbaycanın Milli Hesabları” statistik məcmuə. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi 2018.
2. Həsənlı Y. H. Statistika Praktiki nümunələrlə. Dərs vəsaiti, BDU, Bakı, Tuna, 2014, 564s.
3. Həsənlı Y. H. Ekonometrikaya giriş. Bakı 2008, 237s.
4. Həsənlı Y.H., Orucov H., Vəliyev V. Xətti cəbr və iqtisadi modeller. Dərslik. Qafqaz Universiteti nəşriyyatı, Bakı, 2009, 132 səh.
5. Damodar G. Basic Econometrics. 5th Edition, The McGraw–Hill Press, 2009.
6. Newbold P., Carlson W. L., Thorne B. M. Statistics for business and economics. Eighth Edition, Pearson Education Limited 2013, 793p.
7. Groebner D. F., Shannon P. W., Fry Ph. C., Smith K. D. Business statistics. A decision-Making Approach. 8th Edition, Prentice Hall, 2010, 940p.
8. Əliyev F. N., Mikayılov C. İ., Əliyev Y. N. Statistika. Qafqaz Universiteti 2015.
9. İsgəndərov A.D., Tağıyev R.Q., Yaqubov Q.Y. Optimallaşdırma üsulları. Dərslik, Bakı 2002, 400p.